

Responsabilitat

La responsabilitat és la capacitat que tenen els vostres fills per dur a terme els compromisos adquirits i assumir les conseqüències de les seves accions. Ser responsable exigeix comprometre's, és a dir, decidir el que s'ha de fer i actuar en conseqüència. La responsabilitat és imprescindible per a ser persones autònomes. Es tracta d'aconseguir que els vostres fills sàpiguen què han de fer i com ho han de fer, a casa, a l'escola, amb els amics, i que ho duguin a terme.

En la nostra societat s'ha estès la idea que per tal que els nens siguin feliços se'ls ha d'evitar dificultats i contrarietats i així, sense voler, se'ls sobreprotegeix. Aquesta actuació impedeix o dificulta el procés d'adquisició de responsabilitats i de maduresa personal tan importants per a la seva formació.

És important potenciar la responsabilitat en un doble àmbit: el personal i el social.

En l'àmbit personal la responsabilitat es pot desenvolupar en diferents entorns (familiar, escolar, amics). Dins de l'àmbit familiar, és bo que els vostres fills participin en les feines de casa com una responsabilitat compartida, és a dir, sabent i comprenent que la feina de casa és cosa de tots els membres de la família. L'encàrrec és una eina educativa, que ajudarà els vostres fills a tenir una actitud madura i responsable. La confiança que els demostreu envers les activitats encomanades els farà sentir més responsables. D'altra banda, la participació en les feines de casa farà que se sentin integrants actius en la família.

Dins l'entorn escolar, la responsabilitat té a veure amb el compromís dels vostres fills amb el seu procés d'aprenentatge i amb l'assoliment dels objectius escolars. En aquest àmbit, la responsabilitat dels nens i joves també té a veure amb l'hàbit d'estudi i amb saber compaginar l'oci amb les seves obligacions.

Pel que fa a l'entorn dels amics, cal que també els nens i joves tinguin una actitud responsable, que siguin capaços de comprometre's amb les seves relacions personals, mantenint una actitud de respecte i sabent posar-se en el lloc dels altres per entendre'ls i ajudar-los.

En l'àmbit social, els vostres fills han d'entendre que formen part d'una societat que els exigeix uns deures, com són la conservació i cura del que és públic, la participació en activitats socials, el respecte i la conservació de la natura, la convivència pacífica..., de manera que si són nens i joves responsables desenvoluparan valors com el compromís i la solidaritat, i esdevindran persones respectuoses amb els altres i amb el medi ambient.

D'altra banda, és important saber que el compliment de les responsabilitats reforça l'autoestima, és a dir, els vostres fills se sentiran satisfets amb ells mateixos pel que han pogut realitzar de manera autònoma i, a la vegada, els proporcionarà una major motivació per iniciar nous reptes.

En general, per fomentar el valor de la responsabilitat en els vostres fills caldria:

- Donar-los uns encàrrecs concrets i adequats a la seva edat i característiques personals.
- Reflexionar amb ells sobre les accions o responsabilitats que han d'assumir i per què, concretar-les, escriure-les i fer-ne un seguiment.

- Ser exigents amb les seves responsabilitats diàries, però també saber-les valorar. No cal, però, que aquest reconeixement es converteixi en un premi material.
- Mostrar-los confiança quan els encomanem alguna responsabilitat.
- Marcar normes de conducta per aconseguir ajudar-los a complir les seves responsabilitats.
- Potenciar l'autonomia personal en els vostres fills i deixar-los que siguin ells mateixos els qui resolguin les pròpies dificultats, evitant actituds sobreprotectores que impedeixin el desenvolupament d'una conducta responsable.
- Ensenyar-los a conèixer les pròpies capacitats i límits perquè sàpiguen en què es poden comprometre.
- Ajudar-los a reflexionar abans d'actuar i fer que s'adonin de les conseqüències de les seves accions.
- Ensenyar-los a ser perseverants i pacients davant les dificultats i no buscar resultats immediats.
- Ajudar-los a corregir els errors aprenent de les pròpies accions i a entendre el fracàs com una part de l'aprenentatge.
- Ensenyar la responsabilitat a partir de contes, històries i llegendes exemplificadors.
- Ser un model positiu per als vostres fills. Els nens i joves sovint imiten els pares o els tenen com a referents.

3-6 anys

Responsabilitat

En aquesta edat comencen a ser més autònoms, però encara necessiten que els digueu constantment el que poden o no poden fer. Volen ajudar i fer petits encàrrecs, tenen desitjos d'agradar als adults i per això solen tenir iniciatives en aquest sentit. Aquest és un potencial que cal aprofitar per fer-los més responsables en el dia a dia.

Al final d'aquesta etapa poden mostrar-se rebels davant les pressions dels adults en assumptes com disciplina, autoritat o normes socials. És important llavors marcar límits i no cedir a les seves rebequeries.

Per fomentar el valor de la responsabilitat en aquesta edat és convenient que:

- Reflexioneu amb ells sobre les seves responsabilitats i feu, conjuntament, llistats gràfics i atractius (dibuixos, adhesius...) per fer-ne el seguiment, marcant, per exemple, amb gomets les tasques realitzades...
- Sigueu exigents amb les seves responsabilitats diàries; acostumeu-los a complir les seves obligacions i els compromisos adquirits.
- Valoreu l'esforç dels vostres fills quan compleixen les seves petites responsabilitats.
- Transmeteu als vostres fills que "poden fer-ho", valorant la seva actitud responsable i la feina ben feta. D'aquesta manera aniran adquirint seguretat en ells mateixos.
- Marqueu normes de conducta per ajudar-los a complir les seves responsabilitats.
- Els acompanyeu en les seves activitats diàries, sense sobreprotegir-los, perquè cada cop siguin més autònoms i responsables: en la seva cura personal (vestint-se, calçant-se, rentant-se, anant sols al bany...); en menjar correctament, (acabar tot el que té al plat, utilitzar els coberts...); en endreçar els objectes que utilitzin (joguines, llibres, roba...).

- Comenceu a marcar-los tasques que augmentin el seu grau de dificultat de manera progressiva, per tal que aprenguin a concentrar la seva atenció durant un temps.
- Es vagin acostumant a realitzar alguna tasca dins de l'àmbit familiar, com pot ser ajudar a preparar els ingredients del menjar, parar taula i repartir el menjar en els plats, ajudar a rentar plats, col·laborar en fer-se el llit, encarregar-se de donar el menjar a la mascota de casa, ...
- Els ajudeu a establir metes realistes adequades a les seves característiques, capacitats i interessos.
- Els feu reflexionar sobre les conseqüències dels seus actes abans de prendre una decisió.
- Demaneu constància i esforç quan comencen una activitat i no la volen acabar perquè els costa.
- Els animeu en els seus intents per realitzar una activitat encara que no se'n surtin prou bé en un primer moment. Ajudeu-los a tolerar les petites frustracions en cas que no assoleixin els objectius de manera del tot satisfactòria o immediata.
- Els expliqueu contes o històries on es doni valor a la responsabilitat.
- Us mostreu responsables en les activitats que feu. Els vostres fills us imiten i aprenen d'allò que us veuen fer.

6-12 anys

Responsabilitat

Aquesta etapa és el moment idoni per treballar els valors amb els vostres fills, ja que poden entendre i elaborar argumentacions cada cop més complexes. Poden començar a entendre que per aconseguir els objectius el seu compromís i responsabilitat són del tot necessaris i que, per tant, no poden deixar-se portar per allò que els ve de gust a cada moment.

Si la vostra actitud és massa permissiva, els vostres fills es poden convertir en persones amb poca responsabilitat. Així, es fa imprescindible una actitud que afavoreixi la iniciativa, però que al mateix temps mantingui l'exigència per part vostra. Si, per contra, exerciu una pressió massa autoritària, els vostres fills poden convertir-se en persones sense capacitat d'iniciativa.

Cada cop els agrada més que els deixin decidir per si mateixos i tenen necessitat de reafirmar el seu jo davant els altres. Per això és molt important que els ajudeu a conèixer les seves possibilitats i els seus límits. També és important ajudar-los a reflexionar abans d'actuar, per tal que aprenguin de les seves conseqüències.

Per fomentar el valor de la responsabilitat en aquesta edat és convenient que:

- S'encarreguin d'alguna tasca dins de l'àmbit familiar, com pot ser preparar l'esmorzar, ajudar a parar taula, fer-se el llit, vigilar un germà petit amb la supervisió d'un adult, rentar plats, fer petites compres, ser responsable de l'alimentació i neteja de la mascota de casa, ...
- Reflexioneu sobre les seves responsabilitats i ajudeu-los a planificar-les. És important, per exemple, que les escriguin per ser-ne més conscients i poder-ne fer el seguiment.
- Sigueu exigents amb les seves responsabilitats diàries; acostumeu-los a complir les seves obligacions i els compromisos adquirits.

- Valoreu l'esforç dels vostres fills quan compleixen les seves petites responsabilitats.
- Transmeteu als vostres fills que "poden fer-ho", valorant la seva actitud responsable i la feina ben feta. D'aquesta manera aniran adquirint seguretat en ells mateixos.
- Marqueu normes de conducta per ajudar-los a complir les seves responsabilitats.
- Deixeu que siguin ells mateixos els que resolguin les seves dificultats.
- Els ajudeu a ser cada cop més responsables i autònoms en els seus estudis fent un seguiment de la seva agenda, els deures i el temps d'estudi.
- Els ensenyeu a conèixer les seves capacitats i els seus límits i a acceptar-se i estimar-se tal com són. És important conèixer els límits per saber fins a on es poden comprometre i no haver d'arribar a situacions de màxima frustració.
- Els ajudeu a establir metes realistes adequades a les seves característiques, capacitats i interessos.
- Els feu reflexionar sobre les conseqüències dels seus actes abans de prendre una decisió.
- Els demaneu constància i esforç en les seves obligacions en tots els àmbits: familiars, escolars, socials... i els feu veure que els resultats no sempre són immediats.
- Entenguin que els errors formen part de l'aprenentatge i que allò que és important és reconèixer-los i que els ajudin a millorar.
- Llegeixin contes o històries o vegin pel·lícules on es doni valor a la responsabilitat.
- Us mostreu responsables en les activitats que feu. Els vostres fills us imiten i aprenen d'allò que us veuen fer.